

**Харківський національний педагогічний університет  
імені Г.С. Сковороди (Україна)**

**Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі  
(Республіка Польща)**

**Стамбульський університет (Турецька Республіка)**

**Вроцлавський університет (Республіка Польща)**

**Університет Коменського в Братиславі (Словацька Республіка)**

**Collegium Humanum Варшавський Університет Менеджменту  
(Республіка Польща)**

## **«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА»**

**Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої  
95-річчю від дня народження члена-кореспондента НАПрН України,  
академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки  
України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

*За науковою редакцією:*

*Александра Енґлер-Якуб'як, Олена Коваленко, Пьотр Якуб'як*

**29 березня 2024 року**

**м. Харків**

<i>ВОРОЖБИТ-ГОРБАТЮК В.В.</i>	
РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В РОЗРОБЛЕННІ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОБАЦІЙНИХ ПРОГРАМ .....	460
<i>БОНДАРЕНКО О.С.</i>	
РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОБОРОННОМУ СЕКТОРІ.....	462
<i>ГЛИНСЬКА Н.В.</i>	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МЕЖ ЦИФРОВІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ .....	464
<i>БАЗЕЛЮК В.В.</i>	
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАВІДОМО НЕПРАВДИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗАГРОЗУ ГРОМАДСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ, ЗНИЩЕННЯ ЧИ ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ВЛАСНОСТІ.....	467
<i>ВАПСВА Ю.А.</i>	
ТОП-КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	469
<i>КРУШИНСЬКИЙ С.А.</i>	
КОНЦЕПЦІЯ «АСИМЕТРІЇ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ»: СУТНІСТЬ І ЗАСТОСУВАННЯ У ПРАКТИЦІ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ.....	472
<i>КОВАЛЬОВА А.І., ТЕЛІЙЧУК В.Г.</i>	
ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ У ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ .....	475
<i>КОРАБЕЛЬ М.Г.</i>	
ІНСТИТУТ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. ПРАВОНАСТУПНИЦТВО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ .....	477
<i>ЛАНТІНОВ Я.О.</i>	
МОВНИЙ АСПЕКТ З'ЯСУВАННЯ АДЕКВАТНОСТІ ТЕРМІНУ "КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ" В СИСТЕМІ УЯВЛЕНЬ КРИМІНАЛЬНО ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	479
<i>МИХАЙЛІЧЕНКО Т.О.</i>	
ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГІЯ ЯК ПРЕДМЕТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	481
<i>НІКІФОРОВА Т.І.</i>	
ВРАХУВАННЯ СУДАМИ ОБСТАВИН, ЯКІ ПОМ'ЯКШУЮТЬ ПОКАРАННЯ, НЕ ЗАЗНАЧЕНИХ В КК УКРАЇНИ .....	484
<i>ПАВЛЕНКО Т.А.</i>	
ОСНОВНІ ЧИННИКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	486

## ОСНОВНІ ЧИННИКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

*Павленко Тетяна Анатоліївна,*

доцент кафедри державно-правових

дисциплін, кримінального права та процесу

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди,

кандидат юридичних наук, доцент, e-mail:pavlenkotatyana7@gmail.com

Домашнє насильство є доволі небезпечною формою порушення прав людини. Останніми роками із внутрішньосімейного, приватного питання домашнє насильство перейшло у проблему соціальну. Адже прояви різних форм домашнього насильства стають все частішими, постраждали особи, як правило, неспроможні самостійно захистити себе, припинити насильницькі посягання, а відтак, виникає нагальна необхідність залучення державних механізмів у протидії цьому негативному соціальному явищу.

Зауважимо, що за інформацією Генерального прокурора ситуація щодо зареєстрованих фактів домашнього насильства на початок 2024 року є вражаючою. Так, у січні цього року було зареєстровано рекордну кількість кримінальних проваджень щодо вчинення домашнього насильства – 435 за місяць. Що на 55 % більше ніж за відповідний період часу в 2023 році [1]. Кількість проваджень росте з кожним роком, виключенням став лише перший рік повномасштабного вторгнення. У період з 01.01.2022 року по 30.06.2022 року Офіс Генерального прокурора зафіксував на 56% менше кримінальних проваджень в контексті домашнього насильства у порівнянні з аналогічним періодом 2021 року [2]. Проте «після відносної стабілізації ситуації в країні питання повідомлення про домашнє насильство знову актуалізувалося, і у 2023 році відбулося зростання кількості звернень про факти домашнього насильства на 40 % у порівнянні з 2022 роком [3, с. 486]». Загалом у 2023 р. в Україні було зареєстровано 2705 відповідних кримінальних проваджень. Це на 11% більше, ніж у 2021–2432 справи [1]. За останні 5 років в Україні було зафіксовано 10 351 проваджень щодо домашнього насильства. За офіційними даними близько 80% від загальної кількості доходять до суду щорічно [1].

Серед чинників, що вплинули на зниження показників щодо фактів звернення з приводу домашнього насильства на початку повномасштабного вторгнення можемо назвати декілька. Зокрема, це нівелювання потерпілими проблеми домашнього насильства; пасивність постраждалих у зв'язку з недовірою у дієвість заходів, що мають застосовувати уповноважені органи та особи; обтяження потерпілої особи іншими нагальними проблемами «виживання» в умовах війни; постраждала особа вперше під час збройного конфлікту стикнулася з проявами домашнього насильства; перебування постраж-

далих у зоні бойових дій або у сірій зоні, що значно ускладнює або, навіть, унеможлиблює звернення до правоохоронних органів [4, с. 87-88]. Тобто, фактично, ми маємо говорити не про зниження фактів домашнього насильства, а про факти не звернення постраждалих за захистом своїх порушених прав.

Проте, з огляду на статистичні дані за другу половину 2022 р., за 2023 р. та за перший місяць 2024 р., можемо констатувати, що загальні та спеціальні чинники ризику, що впливають на прояви домашнього насильства, «переважили» причини, які впливали на звернення (а точніше, не звернення) потерпілих від домашнього насильства до правоохоронних органів у першій половині 2022 р.

Згідно з положеннями Всесвітнього звіту про насильство та його вплив на здоров'я можна виділити основні чинники ризику домашнього насильства, серед яких: «низький рівень освіти; злидений стан родини; насильство, пережите в дитинстві; прийняття моделі поведінки чоловіка, наділеного великими правами; прийняття традиційних сімейних ролей; домінування чоловіка у стосунках; часті конфлікти та їх ескалація; толерантне ставлення суспільства до проявів насильства; неефективна робота органів із боротьби з насильством тощо [5]».

Разом з тим, існують і, так звані, специфічні чинники, які можуть спричинити зростання кількості фактів домашнього насильства саме в умовах війни та повоєнний період.

Серед чинників, що сприяють збільшенню домашнього насильства під час війни, можна назвати «страх, невпевненість, відчуття безпорадності та розгубленості; соціально-економічна нестабільність і втрата роботи; вимушене переселення та втрата безпечного оточення й усталеного міжособистісного простору; порушення сімейної динаміки та стосунків; підвищене вживання алкоголю та наркотиків; легкий доступ до різних видів зброї; виникнення посттравматичного стресового синдрому тощо» [6, с. 196].

Серед науковців існує думка, що насильство в сім'ї виникає переважно внаслідок посттравматичного стресового синдрому та як результат воєнних подій, які провокують появу агресивної поведінки в партнерських відносинах. Проте, варто підтримати позицію дослідників, які зауважують, що «негативні емоції часто перетворюються на нові епізоди домашнього насильства, якщо така модель поведінки вже є в сім'ї» [7]. Разом з тим, варто погодитися з аналітичним висновком ЮРФЕМ, що ситуації збройного конфлікту, період постконфліктного врегулювання та випадки вимушеного переселення можуть посилювати масштаби й інтенсивність уже наявних форм насильства, а також призводити до появи нових його форм [8].

Тобто, збройна агресія не може визнаватися єдиною причиною виникнення домашнього насильства під час війни чи збройного конфлікту, проте травматизація, що відбувається під час таких дій, або безпосередня участь у них, може стати тим каталізатором, який сприятиме збільшенню кількості та інтенсивності епізодів домашнього насильства.

### Список використаних джерел:

1. Левченко Дар'я У 2024 році зареєстрували рекордну кількість справ про домашнє насильство. *Гвара медіа*. 08 березня 2024 р. URL: <https://gwaramedia.com/vnaslidok-nichnoho-obstrilu-chuhuieva-postrazhdala-tryrichna-dytyna/>.
2. Марта Змисла Домашнє насильство крізь призму війни. Українська правда. 29 листопада 2022 р. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2022/11/29/251536/>.
3. Павленко Т.А., Корабель М.Г. Домашнє насильство щодо дітей в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 10. 2023. С. 486-488. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://lsej.org.ua/10\\_2023/118.pdf](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://lsej.org.ua/10_2023/118.pdf)
4. Павленко Т.А. Домашнє насильство в умовах війни: причини та нові виклики сьогодення. *Правові виклики сучасності: Матеріали круглого столу (20 грудня 2022 р.)*. Харків: Державний біотехнологічний університет, 2022. С. 86-89. URL: [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/23770/1/material\\_kr\\_stil\\_22-88-91.pdf](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/23770/1/material_kr_stil_22-88-91.pdf).
5. Devastatingly pervasive: 1 in 3 women globally experience violence. URL: <https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3women-globally-experience-violence>.
6. Мілорадова Н.Е., Доценко В.В. Особливості прояву домашнього насильства під час війни. *Габітус*. Вип. 47. 2023. С. 194-199. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://habitus.od.ua/journals/2023/47-2023/34.pdf>.
7. Актуальні проблеми сімейного насильства : монографія / за заг. ред. Т. Перцевої, В. Огоренко. Дніпро, 2021. 188 с.
8. Домашнє насильство в Україні: реагування в умовах війни (І півріччя 2022 р.) : звіт, підготовлений Аналітичним центром ЮрФем за фінансової підтримки Ради Європи (проект Ради Європи «Боротьба з насильством стосовно жінок в Україні»). URL: <https://jurfem.com.ua/domashne-nasylstvo-reahuvannya-vumovakh-viyny/>.

УДК 343.132

[orcid.org/0000-0002-2580-2953](https://orcid.org/0000-0002-2580-2953)

## АСПЕКТИ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ

*Сезонов Віктор Станіславович,*

заступник завідувача відділу Харківського науково-дослідного  
експертно-криміналістичного центру МВС України,  
кандидат юридичних наук, доцент, e-mail: [sv26031985@gmail.com](mailto:sv26031985@gmail.com)

Нагальною потребою судово-експертної практики сьогодні є розроблення спеціальної методики проведення експертного дослідження електронних документів, яка б могла поєднувати існуючі методи дослідження документів із застосуванням інноваційних технічних засобів.

Об'єктом таких досліджень все частіше стають документи із спеціальними електронними елементами захисту, а саме, біометричні паспорти, посвідчення водія, документи на транспортний засіб та ін. Не слід відокремлювати від об'єктів експертного дослідження документів і документи, які